

לקראת שבת

יעוניים וכיורים בפרשת השבוע

שנה ט / גליון שפט

ערש"ק פרשタ וינש ה'תשע"ג

מדוע עסקו יעקב ויוסף דווקא בעגלת ערופה?

אייר יכול רשותי לומר על שמעון ולוי שהם מהחלשים שבשבטים?

בדין דלא ישמע קולו בתפלה

התנהגות הבעל עם אשתו מעוררת הנאה דומה למעלה!



את המאכל הטוב שמכנים בו, ומן ההכרה, בראש ובראשונה, לרוחץ את הכליל, ואז הוא נעשה כלין נקי.

כשהכליל אינו מולוכך אבל הוא גם לא נקי באמת הכליל אמם אינו 'מלוכך' אבל אינו גם 'מוזכר', הרי אם אמם אין הוא מקלקל את המאכל הטוב, אבל במידה מסוימת הוא מקלקל את הטעם הטוב של המאכל. אי הנקיון המוחלט של הכליל מבודד את טעם המאכל ומורגם טעם לווי, ולכן מן ההכרה לרוחץ את הכליל ולצחצחו, לנוקתו היטב, ואז הוא נעשה כליל שלם.

כללות העניין של טבילה טהרה וטבילה טהרה פרטית

...בכך מתבטאת ההבדל בין טהרת הגוף לזיכוק הגוף. טהרת האברים של הכוחות, כמו הקיריות של כוח החכמה או החמיימות של מוח הבינה – נקרא זיכוק הגוף, ואילו טהרת אברי כל הגוף, ומהיגו, כ"ק אדמו"ר מליבאוויטש זצוקלה"ה נג"מ ז"ע.

זהו כללות העניין של טבילה טהרה, כשהמשמעות היא [לא טהרת וזכוק הגוף הגשמי, אלא] טהרת וזכוק הגוףים של כוחות הנפש.

...וישנה טבילה טהרה פרטית, איזה כוח זוקק לטהרו ולזיכקו, ובכך חילוקי דרגות: אינה דומה טבילה טהרת המוחין, טהרת הלב או טהרת לבושי הנפש במחשבה דיבור ומעשה. ולאmittו של דבר ישנים חילוקי מדריגות פרטיות במוחין, במדות ולבושים הנפש עצם.

ישנים גם חילוקי זמנים בטבילה טהרה: אינה דומה הזמן של ימי החול בכלל, וימי הקရיה בתורה בשני וחמשי,ימי תענית, ערבי שבות ומועדים, וערב ראש השנה ויום הכיפורים, שבתות ומועדים.⁵



פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת ויגש, הנהנו מתכבדים להגיש לקהיל שוחרי התורה ולומדי', את הקונטרס 'לקראת שבת' (גלוון שפט), והוא אוצר בלום בענייני הפרישה מתוך רבבות ענייני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומהיגו, כ"ק אדמו"ר מליבאוויטש זצוקלה"ה נג"מ ז"ע.

וזאת למודע, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונרכזו ע"י חבר מערכת, ולפעמים נאמרו הביאורים בקיצור. וכך הורחבו ונתחבאו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רביינו. ופשוט שמעומק המשוגג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי' בין.

ועל כן פשוט שמי שבידו העירה או שמתתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שייעין במקורי הדברים (כפי שנשמענו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויכול לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום הייעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכיסים", ונזכה לשמעו תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

ברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

שנת המאותים להסתלקות כ"ק אדמו"ר הוזקן נ"ע

לקראת שבת

מהר"מ הובילו אותו להגאון ר' אליהו בעל-שם בקרקא וריפה אותו שקבל עליו טבילת טהרה.
ג) בימי הגאון מהר"ל מפראג הי' איש אחד בפראג שדרכו הי' להלחות גם"ח لأنשי השוק ביום א
דשока ונתרפסם בזה אשר מעותנו מצלחים אבל הי' איש פשוט ביותר ביוור ותמה הגאון מהר"ל על זה
אחרי כן נתודע אשר רבות בשנים הי' נוגה בטבילת טהרה¹.

**קובץ זה יוצא לאור לזכות האחים
הרחה"ח הרה"ת ישראל אפרים מנשה שי'**
והרחה"ח הרה"ת יוסף משה שי'
וכל בני משפחתם שיחיו

זאיאןץ

ס. פאולו ברזיל

להצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות

**צוות העיריצה והתגאה:
[ע"פ סדר הא"ב]**

רב שמואל אבצן, הרב יהודה ברاؤז, הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גוראריה, הרב ראנון זיאנן,
רב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חרטונוב, הרב אברהם מון, הרב יצחק נבו, הרב ישראלי אריה ליב רבינוביץ',
רב מנחם מענדל ריינס, הרב אליהו שויכה

יוצא לאור על ידי

מכון אור החסידות



United States
1469 President St.
#BSMT
Brooklyn, NY 11213
718-534-8673
ארין הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד
03-738-3734
הפקה: 08-9262674
www.liikras.org • Likras@likras.org

סגולת לתפילה בהתבוננות והתעווררות של דבקות

חסידים נהגוليلך למקוה קודם התפילה, לא רק מצד הכרח הטבילה על פי נгла, אלא עברו הטהרה הפנימית והבקשה להשי"ת שיתעוררו רחמיו ויתן להם רגש בעבודת התפילה בכלל ובתיקון המידות בפרט².

*

aczel פנימי כל דבר הוא בעתו, הוא אינו עושה דבר ללא הקדמה. לתפילה יש את ה'לפני התפילה'. ה'לפני התפילה' היא הטבילה – אין הכוונה לטבילה המוכרת, אלא טבילת טהרה³.

*

את הטבילה במקוה בשבת קודש לפני התפילה החזיקו החסידים הראשונים כסגולת לתפילה בתבוננות והתעווררות של דבקות⁴.

טבילה טהרה, טהרת הגוף, זיכוך הגוף

טבילה טהרה אין ממשעה שהיא רק לשם טהרת הגוף ואף לא לשם זיכוך הגוף.
קיים הבדל גדול בין טהרת הגוף לבין הגוף. טהרת הגוף ממשעה שהטבילה מטהרת אותו מטומאתו, וזיכוך הגוף ממשמעו שהטבילה מזוכהו יותר מכפי שהיא. שכן, גם 'לפני הטבילה לא הי' טמא, אלא שgam טהור הוא לא הי'. ועל ידי הטבילה הוא נעשה טהור, מזוך.

משמעות ההבדל בין טהרת הגוף לבין הגוף בגשמיות, היא למשל: כלי מלוכלך ומוטנה, הנה כשהכלី הוא במצב מלוכלך כזה, הרי לא זו בלבד שאפשר להשתמש בו, אלא הוא גם מקלקל

1) אגרות קודש אדמור"ר מוהרי"ץ נ"ע ח"ז ע' רפ.

2) תרגום מספר השיחות תש"ז עמ' .96.

3) תרגום מספר השיחות תש"ז עמ' .99.

4) תרגום מספר השיחות ה'תש"ב עמ' .19.

tocן העניינים



טבילה לטהרת הנפש

חסידים נהגו לילך למקווה קודם התפילה, לא רק מצד הכרח הטבילה על פי נגלה, אלא עבור הטהרה הפנימית והבקשה להשיית שיתיעורו רחמיו ויתן להם רגש בעבודת התפילה בכלל ובתיקון המידות בפרט

נהלה באיבוד הזיכרון ונרפא ע"י שקבל על עצמו טבילה טהרה

במקרה של מכתבו, נהנית במאד משיחתו הערכאה "לבטוב טעם בעניין הטהרה במקווה המועלת לטהרת הנפש ולהקנה טוביה לכל דבר מצוה.

בספרי הזכרונות אשר לי נרשמו כמה סיפורים ממורנו הבуш"ט נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם ז"ע שבאו בקבלה מנשייאי אדרמור"י חב"ד נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם ז"ע בגודל עניין טבילה טהרה (אלו הטובלים עצם לא בשבייל להטהר מטומאתם שנתקראת טבילה סתם אלא הטובלים עצם בשבייל טהרת הנפש):

א) אחד הגאנונים מתלמידי הגאון המפורסם ר' שכנא מלובלין נ"ע הנה בעת לימודו הי' פתאום מתבלבל במוחו ושכח או נתבלבל בעיונו, ויעצו מоро הגאון ר' שכנא שישמור טבילה טהרה המחזקת את המוח בתורה ומהזקמת הלב בתפילה.

ב) אחד מגבורי פאדובה – בימי מהר"ם – שהי"ר י"ש ובעל צדקה בנדייבות גדולה ובדבורי הי' מזולג בטבילה טהרה שנגעו המקובלים ולהיותו ראש הקהלה בפאדובה לא רצה שתת מקופת הקהלה לבניין מקווה שגם אנשים יכולים להשתמש בה, פתאום נחלה באיבוד הזיכרון ר"ל ובעצת הגאון

מקרא אני דורך.....
הגיבורים והחלשים שבשבטים
ביואר ב' השיטות ברש"י בפסוק "ומקצתה אחיו" – מי הם השבטים הגיבורים וממי הם
השבטים החלשים
(ע"פ לקוטי שיחות חט"ז עמ' 391 ואילך)

פנויים.....
עינויים וביאורים קצריים

יינה של תורה
"עגלת ערופה" – הרמז המופלא
פירושה הפנימי של פרשת עגלת ערופה וביאור החילוק שבין דרגתו של יוסף הצדיק
למרוגת האבות ושאר השבטים
(ע"פ לקוטי שיחות ח"ל עמ' 222 ואילך)

פוניים.....
דרושים וגדרה

חידושים סוגיות.....
בדין דלא ישמע קולו בתפלה
יהזכיר בהגדורת הדין אם הוא איסור צדי או מעצם חיוב התפלה, וגם את"ל שהוא מעצם
החיוב – אם הוא מצד דין דיבור או מצד מהות התפלה שצ"ל בכוננה / עפ"ז יבר פלוגות
הפוסקים בהך דינא, וכן שינוי הירסאות בין המפרשים בלשון דין זה בש"ס / יוסף לטלות
בפלוגתא יסודית בהגדורת עיקור חיוב תפלה / יבר עפ"ז שיטת הזוהר בפרשנותה באידינא
(ע"פ לקוטי שיחות חל"ה עמ' 192 ואילך)

תורת חיים.....
מכתבי קודש אודות גודל הענן והזהירות שצריך להיות בשלום בית ובפרט בזמןנו
בעקבותא דמשיחא

דרכי החסידות.....
שיחות ופתגמים מק"א אדרמור מוהרי"ץ מליאוואויטש נ"ע אודות טבילה טהרה במקווה,
עינינה, מעלהה, ופעולה בנפש האדם הטובל



לקראת שבת

עם כניסה לישראל, שהוא קורא לה רועית, למלא משאלות לבבם לטובה, הרי ידוע שאתערותא דלעילא באה ע"י אתערותא דלחתטא⁶, צרייכים [אם כן] להתנהג כך גם עם האשה של,
וכפי שהגמורה אומרת מכבדה יותר מגופו, ובפרט כשמתבוננים שעומדים אנו בסוף הגלות
וקרובה היא הגולה שלימה בב"א⁷ שאז יהי נקבה תסובב גבר, זה עצמו מביא רגש של כבוד
וזהרות בנוגע לאשה, ולהבית עלי' בתור בת אברהם יצחק וייעקב.

[ו]גם אם אפלו יש לה חסרון, הנה פעמים רבות הרוי זה בכלל החסרון של התנהגות הבעל,
שהיא נהיה אשת לסתים, אבל יכולה להיות גם אשת חבר חבר ...

(תרגום חופשי מאגרות קודש ח"ו אגרת א'תשיח)



הגיבורים והחלשים שבשבטים

לפי השיטה שגד היה מן החלשים שבשבטים, איך מצינו ששבט גדול היה מהחזקים בעת כיבוש הארץ? / ולפי השיטה ששמעו ולוי היו מן החלשים, איך יתאים עם מה שהרגו לבדים את אנשי שכם? / ומדוע מביא רשי' הכתובים שפה' זו זאת הברכה – שנכפלו בהם שמות השבטים – שלא לפי סדרם? / ביאור ב' השיטות ברשי' בפסוק "ומקצתה אהיי" – מי הם השבטים הגיבורים וממי הם השבטים החלשים

א. בפרשנותנו (מ, ב): "ומקצתה אהיי לך חמישה אנשים ויציגם לפני פרעה". ובפירוש רש"י מביא מחלוקת – מי היו "חמשה אנשים" אלו, ווז"ל:

"ומקצתה אהיי – מן הפחותים שבhem לגבורה, שאין נראים גברים, שאם יראה אותם גברים יעשה אותם אנשי מלחתתו. ואלו הם: ראוון, שמעון, לוי, יששכר ובנימין, אותם שלא כפלי משה שמותם כשבירכם; אבל שמות הגברים כפל: זו זאת ליהודה ויאמר שמעה' קול יהודה'; זלגד אמר ברוך מרחיב גד'; זלנפתלי אמר נפתלי'; זלדן אמר דן'. וכן לזבולון, וכן לאשר.

זה לשון בראשית הרבה, שהיא אגדת ארץ ישראל; אבל בגמרה בבלית שלנו מצינו, שאוטם שכפל משה שמותם הם החלשים, ואוthon הביא לפני פרעה. ויהודה שהוכפל שלו לא הוכפל ממשום חלשות אלא טעם יש בדבר, כדאיתא בבבא קמא. ובברייתא דספריו שניינו בזאת הברכה כמו בגמרא שלנו".

וכמובן כמ"פ, הנה מזה שיש רשי' הביא בפירושו שתי שיטות, מובן שאין הכרעה ברורה מותן הכתוב לאף אחת מהן, ולכן מביא רשי' את שתי השיטות – משום שככל אחת מהן יש קושי שאין

6) = התעוזרות [העניות וההשפעות] לעלה באה ע"י התעוזרות למטה [דהאדם, ע"י עבודתו].
7) במרה בימינו אמר.

ריבוי ההצלחות וההפתורים - הוכחה שזו מיעקי הבירורים שלו
בمعنى³ על מכתבו . . בו מודיע אשר קיבל עליו ומקיים ההוראות בעניין השיעורים ונתינה
הצדקה, אבל בוגר לשלום בית הרি בחיצוניתו הטוב בלבד בנסיבות עדים אין דבר עלי.
כבר כתבתי לו במכתבי הקודם עד"ז שבודאי יהיו העלומות והסתירות ביחד על עניין השלום
בית, ודוקא זהה נחוצה התאמצות ביותר, כי מריבוי ההצלחות וההסתירות מוכח אשר זה דוקא
מייקר הבירורים שלו,
וכמוון מכתבי הארויז'ל ומבואר בדא"ח⁴ – ראה קונטראס העבודה ספ"ו – אשר בלבד ייחדים
הרי הנשומות-DDORTINY אלה היו כבר בעולם, ובאים עתה בגלגול ועיקר ביאתם הוא לתקן את
מה שחששו בקיים התרי"ג מצות בגלגולים הקודמים, ובכל זאת כמוון גם הם מוחייבים בקיים כל
התרי"ג מצות אף אלו שלא חסרו בגלגולים הקודמים,
והחילוק הוא אשר באלו המצוות שלא חסרו בפעם הקודמת הרי היצה"ר אין מנגד ע"ז ביותר,
כ"ארק כדי שישאר העניין בבחירה החפשית, כי בעניינים אלו כבר הובר בפעמים הקודמות, משא"כ
בהענינים שחששו בפעמים הקודמות הינו שלא הובר חלקם בעולם [ה]זה וחילוק בנפש השינך
לענינים אלו, הרי ההתנגדות של היצה"ר היא בכלל תוקף, ואין להאריך בדבר המבואר וכו'.

השתדרלות ביחסם בית – אף שנדרש לזה וויתורים

ובוגר לאלו לעשי' בפועל שהוא העתיק, הרי עוד הפעם אערוד אותו ואזרעו בעניין השתדרלות
ביחסם בית ביותר, אף שנדרש לזה וויתרים (מכיוון שהויתרים אינם בענייני תורה ומצויה⁵), וכן
שכתבתה לו מאו שארו"ל האשה דמעתהמצו' ושערדי דמעות לא נועלו והברכה לאדם היא בשביל
אשרו.

(אגרות קודש ח"ה האגרת ארנו)

הנחת הבעל עם אשתו מעוררת הנגעה דומה מלמעלה אל הבעל

...כאשר חוזבים אודות האשה, צריכים לזכור תמיד שככל הכנסת ישראל וכל היהדי בפרט מכונה
ашה למלה מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכאשר מבקשים מהש"ת שהוא – ברוך הוא – יתנהג

(3) מהותוכן נראה שמכtab זה הנושא המשך מאגרת שהובאה לפני זה.

(4) = דברי אלקים חיים (כינוי לתורת חסידות).

(5) ככלומר, אבל בענייני תומ"צ מובן שאין אפשרות לותר. [ואף שגון בדיני התורה מוצאים אנו שלפעמים צריכים
לותר, ובמיוחד במקרים לעוני שלום בכלל ובין איש לאשותו בפרט, הרי וזה גופא הוא על פיה תורה, ורק בתנאים
ומצבים מסוימים שנקבעו בתורה, ואין זה נקרוא ויתור בענייני תומ"צ. ואדרבה, המחייב לותר עפ"י התורה
ואינו עושה כן, הוא הוא העובר על דברי התורה, וק'].[ל].

בחברותה; אמנם לאידך גיסא, אותה שיטה שנקט רש"י בתחילת היא השיטה העיקרית – מושם
שהיא יותר מבוארת (בכללות) מאשר השיטה השנייה' (אף שגם בשיטה זו הראשונה יש קושי פרטני,
שמיושב דוקא לפי השיטה השנייה').

ויש לבאר בכךון דין, באיזה פרט יש עדיפות בשיטה הראשונה שמביא רש"י, ובאיזה פרט יש
עדיפות בשיטה השנייה', ולמה בכללות נחשבת השיטה הראשונה יותר קרובה ל"פshootו של מקרה"
שלכן הקדימה רש"י (וראה עוד בעניין המחלוקת כאן – במא שנתבאר אשתקד, וכן במשנ"ת בש"פ מוטת תשע"א),
עפ' המבואר במקורו הדברים בהמשך להבא לקמן).

ב. הנה בעניין זה הושוו שתי השיטות, שכיוון ובפרשנותו אומר הכתוב "ומקצת אחיו לך חמשה
אנשים" ואינו מפרש מי הם – הרי מסתבר שמדובר מתוך מקום אחר בתורה חלוקה בין
השבטים, ושם נוכל ללמוד מי הם ה"חמשה אנשים" שמיוחדים בחלישותם.

ובכן, המקום בתורה שבו מצאננו חלוקה בין השבטים הוא בברכת משה בפ' זואת הברכה, שם
רואים חילוק בין השבטים – חילק מהם כפל שמותם, וחלק מהם לא כפל, ומשם לומדים שיש לחלק
את השבטים לפ' דבר זה, האם כפל שמותם או לא כפל.

אלא שבחזקה גופה נחלקו השיטות, האם אלו שכפל שמותם הם החזקים וממילא ה"חמשה אנשים" הם
הם מלאו כפל שמותם, או שאלו שכפל שמותם הם החלשים וממילא ה"חמשה אנשים" הם
מלאו שכפל שמותם.

ויסוד השיטה הא' יש לפרש – שהוא בגבורה השבטים כפי שהוא מقلלות הכתובים:
השיטה הא' ס"ל, שצריך לומר שלא נכפלו שמותם הם החלשים, כי באלו שנכפלו שמותם
מצינו את השבטים הידועים בכחם ובגבורתם, וממילא עצ"ל שגם השבטים שנכפלו שמותם
– אין ידועים בכחם ובגבורתם – הרי גם הם היו חזקים כאחיהם; ודוקא אלו שלא נכפלו שמותם
הם החלשים.

ג. ובזה יתבادر מה שרש"י מביא את הכתובים שבפ' זואת הברכה – שנכפלו בהם שמות השבטים
– שלא לפ' סדרם. כי אמנם יהודה נזכר בפ' זואת הברכה הראשון מבין אלו שנכפלו שמותם, אך
בஹש השבטים הרי ברוך משה (לאחר יהודה) את זבולון, ורק אחריו לג'ן, נפתלי ואשר, ואילו
רש"י מזכיר קודם את ג'ן, אחריו נפתלי, ורק לאחר מכן ז'ון, זבולון ואשר!

הסדר ברש"י אינו מתאים גם עם הסדר שבו נולדו השבטים. – וכבר העיר ע"ז הרש"ש לבראשית רביה פ"ג, ה'
שם מס מקור דברי רש"י).

עוד זאת: בגד, נפתלי ודן מעתיק רש"י את לשון הכתוב המדברים בהם – "ולגد אמר ברוך

מרחיב גד'; 'ולנפתלי אמר נפתלי'; 'ולדן אמר דן' – ואילו בזבולון ואשר כותב בקיצור: "וכן לזבולון וכן לאשר".

אלא:

רש"י מזכיר את שמות השבטים הגברים בסדר המתאים למדת פרטום בעניין הגבורה (דבר שמכח שאכן הם הגברים, ולא כפי הפירוש השני שם החלשים).

ולכן הוא מזכיר לראשונה את יהודה – שגבורתו ידועה ביותר בספרוי המקראות [ובעיקר בספר עム יוסף ובנימין, שהוא אמר לישע' אם תקניטני אהרוג אותו ואת אدونיך (פרש"י ריש פרשtnu)]:

לאחריו את גד – שגבורת בני גד ידועה היא מהמסופר בפ' מטות (לב, יז וברשות"י) על כך שהם התמננו להיות חלוצים בראש מלחמות ישראל, דבר המוכיח שהיו מהגברים ביותר בני ישראל.

[ואמנם גם בני ראובן נזכרים שם, אך העיר היו בני גד ואילו בני ראובן היו טפחים להם, כפי שמכח מתוך דברי רש"י שם. וראה גם רש"י יהושע, ט: "בני ראובן ובני גד היו עיבורים לפניהם, לפי שהיו בני גד גברים ומכים ברועם וכו'"]:

לאחריו את נפתלי – שגבורתם ידועה ממלחמת סיסרא, שם ניהלו את המלחמה וניצחו "עשרה אלףים איש מבני נפתלי" (ספר שופטים ד, ז. הובא בפרש"י ויחי מט, כא);

ולאחר מכך את דן – שגם בהם מוצאים בכתובים גבורה מיוחדת, "דן גור אריה", שהי' סמוך לספר ונלחם מלחמות וניצח (ראה רש"י ברכה לג, כב);

[והקדמת נפתלי לדן, אף שבדן אמר "גור אריה" ... מושלו באירוע" (רש"י שם), כי בוגר מלחמת סיסרא, שבנוגע לה הוכרה גבוריתו של נפתלי, הוא זה שניצח. משאכ' דן עמד לבסוף (ראה רש"י שופטים ה, יז)].

ומסימן רש"י (בקיצור) "וכן לזבולון וכן לאשר" (בל' להעתיק את לשונות הכתובים עצם) – כי בהם אין (כ"כ) ראי' לגבורתם המיווחדת (וירודעים על גבורתם בעיקר מתייחסים ליהודה, גד, נפתלי וכן בכר שנכפלו שמותיהם).

ד. אמן השיטה הב' ס"ל להיפך – שמי שנכפלו שמותם הם החלשים יותר, ודוקא מי שלא נכפלו שמותם החזקים; והסבירו בזה:

לפי השיטה הא' עולה, שמעון ולוי – שלא נכפלו שמותיהם – היו מחלשים מהשבטים; ואולם מעשהיהם המסופר במקרא (ישלח לד, כה ואילך. וראה לשון רש"י מקץ מב, יד. מב, כד) עולה בדיק להיפך, שגבורתם של שמעון ולוי הייתה רבה, והם אלו שהצליחו לגבור על שכם ולהרוג את כל העיר! – וזה יתרון בשיטה הב', שלפי' שמעון ולוי היו מוחזקים.



גודל השלום בכלל ובין איש ואשתו בפרט

התפקיד הסטרא אחרא ביותר – שלא להניח לעשות שלום

בمعنى על מכתבו .. בו מודיע על מקרה שקרה עם זוגתו תח' וمبקש תיקון בעדו ובעדה.

... ישתדל בהשתדלות היותר גדולה בעניין של שלום בית בינו ובין זוגתו תח' הינו שיוזר זהה בתכלית הזהירות, וידעו מroz'ל נשים דעתם קלה ואשה דמעטה מצוי' ולכן טוב שהיה' הוא המוותר מצד לו הפהיק רצונה ובפרט בmailto דעלמא, ואם בכל עת הפליגו רוז'ל במעלה השלום בית, עאכ' בעש'ק, ואנו עתה כולנו בעש'ק לאחר חצאות, כי קרב קצת גלוותנו וביאת משיחנו.

... יש לשער שההעלם וההסתתר ביותר היה' אצלו בנוגע .. שלום בית'; כי ידוע שגדול השלום וכל התורה יכולה דרכיה' דרכי נועם וכל נתיבות' שלום, ובפרט בגלות זה האחרון שכמרז'ל ביוםיא ט' ע"ב בא בסיבת העדרו שלום, וכל כמה שמתקרב קץ הגלות הרי ההתקבוקות מצד שנגדי הוא ביותר בוגר של לא להניח לעשות שלום בעולם בכלל ובין איש ואשתו דמלטה שם בדוגמה איש ואשה דמלעה בפרט², אבל לפום גמלא שיחנה, ובודאי נותנים הכהות ע"ז לעמוד בנסיוון. ועייג'כ' קונטרס החילצו.

(אגרות קודש ח"ד אגרת א'קמא)

1) במקتاب יש גם עוד הוראות: סדר מסוימים בונינת צדקה ושיעורי לימוד מסוימים.

2) כנראה הכוונה שע"י הபירוד והעדר השלום בין איש ואשה למטה, גורמים פירוד ר"ל בין איש ואשה למלעה – קוב"ה וכנסת ישראל (וראה גם ליקמן הקטע "הנגנת בעלכו").

ומעתה יובן ג'כ הא דעת' פ הסוד²³ זה שתפלה צ'ל בלחש הינו שאינו נשמע אפילו לאזני המתפלל²⁴, כי דוקא בזה בא לידי ביטוי גודל הדביקות שבתפילה גופא עד שמרגישי איך שאין מציאות מבלעדי השכינה (כידוע בענין הביטול של תפילת העמידה, שאין מרגשת מציאות האדם, עד שהוא עצמו אינו שומע את קול תפילתו..).

(23) להעיר ממחזיק ברכה סק"מ"א סק"ב שהנאה וז לא ישמע לאזנו אינה להמון עם. והוא ברכי סק"א שם, החלוק בין טעם פשוט לסוזון של דברים, שע"פ סוד יוצאת לא ישמע אפילו לאזנו.

[בנותיות עולם למחר"ל (נתיב העבודה פ"ב): רק אם הוא צדיק גמור והוא שכל' או השם יתרך שומע אף שורא אל השם בלבד בלבד (אבל הביאו שם בענין הדיבור בתפילה בלחש הוא בא"א)].

והנאה האריז"ל הנ"ל (הרעה 14) הינו בוגר לישאר חלק התפלה, דפסיטה דה"לחש" בתפילת העמידה שלו הי' למעלה משאר חלקי התפלה.

(24) ראה סידור עם דא"ח (קטן, סע"א). תוח"ח מקץ פ, ב. ולהעיר מעולת תמיד להרחה זו שם: אבל כשהיא בלחש שאינה נשמעת לאזני אז היא רוחנית מאד מגדר טبع רוח האדם שהיא פנימיות רוחניות יותר כו'.

ענין התפלה הוא הכוונה ומחשבת הלב, אלא עוד זאת, שתפילת העמידה היא תכילת הדביקות שבתפילה גופא עד שמרגישי איך שאין מציאות מבלעדי השכינה (כידוע בענין ד' שלבים דהתפלה ע"פ הסוד). כי זה התוכן הפנימי דמה שאמרו (ברכות לג, רע"א. ש"ע הרב סי' קד ס"ב) שבתפילת העמידה האדם הוא לעמוד לפני המלך²⁵, שאין זה רק תיאור מצב המתפלל, אלא זה גופא הוא תוכן ענין התפלה, מה שהאדם עומד לפני המלך בביטול מוחלת²⁶. וזה גם הטעם שתפלה צ"ל בלחש דוקא, שאין מציאותו בולטת כלל.²⁷

(20) וראה שבת י, א. טושו"ע ושו"ע הרב או"ח ס"ס צה "כבודא קמי' מרוי".

(21) ועי"ע בלק"ש חל"ה ע' 196 אין עפ"ז מתבאר יותר טעם הדין (טושו"ע שם ר"ס קד) ד' אפילו מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו" (משא"כ בק"ש שתהיינו שאלת שלום מפני הראה ומפני הכבוד שם ר"ס סו. וש"ג).

(22) עיין בתו"א ויחי מה, ג.

ומה שמצוינו כי שבת גוד היו מהחזקים בעת כיבוש הארץ כו' – ואיך יתאים הדבר עם זה שלשיטת זו גוד הוא מן החלשים? – אינו פריכא, דהא כאן מדובר הוא על גוד עצמו, בן יעקב, ואילו שם מדובר על אנשי שבתו לאחר שנים רבות; ושפיר יתכן שגד עצמו הי' מן החלשים, אף שיויצאי הלווי היו מן החזקים. (ועוד זו בנפהל ודן. יהודה נכפלה שמו לסייע אחרת, כמו שכותב רשות בפירוש).

ה. אך השיטה הא' ס"ל, שם נרצה להוכיח מתוך מה שמופיע במקרא על השבטים עצמם, בני יעקב (ולא רק מהמסופר על יוצאי הלוויים) – הריADRVA: מתוך מהלך היספור בפרשנות ובפרשנה הקודמת לה משמע (ואה מקץ מב, ד. מב, לה. פרשננו מד, ג. ועוד), כי בניימין לא הי' מן החזקים שבשבטים, שכן יעקב חש במיחוד בשלומו וכו', בתור "ילד זקנים קטן". וזה מתאים דוקא לפיה השיטה הא' שמי שלא נכפל שמו (שכללים בניימין) הוא מן החלשים.

ומה ששמעון ולוי הרגו את אנשי העיר שכם, שמו משמע שהיה מן החזקים שבשבטים (שיטה הב') – יש לתרץ (לשיטה הא'), שבאמת לא הי' זה מצד גבורה וכח, אלא שבhayotם האחים המבוגרים הרגישו אחריות מיוחדת לנוקם את נקמת אחותם; ובפרט שאנשי שם היו אז "כوابים" לאחר המילה וממילא לא הי' צורך בכך מיוחד כו'.

[נאף שרואבן הי' מבורג יותר משמעון ולוי, בהיותו הגדל שבاهים – הרי כאשר ראו שמעון ולוי שרואבן אינו עוסק בזה הרגישו שהאחריות היא עליהם, שהם הגודלים ביותר לאחר ראובן. ויל בפשטות שרואבן סבר שאין מעשה כזה מתאים לבן יעקב, ובכלל מצינו אצל ראובן שהיה לו מדות רכונות (ראה פרש"י ויצא כת, לב), ולכן נמנע מעשית מעשה זה; ולכן נשarra האחריות על שמעון ולוי].



פנינים

עינויים וביאורים קצרים

מדוע לא עלה יוסף לראות את אביו?

מהרו ועלו אל אביו נו, ומהרתם
והורדרתם את אביכי הנה
(ב'ח, ט. שם, יג)

לכואורה קשה, מדוע זירוז יוסף את השבטים
לעלות אל אביו ולהוריד אותו מצרימה, הרי
מצד חיוב כיבוד אב ה'י על יוסף לעלות בעצמו
אל יעקב?

יתר על כן: הרי יעקב ה'י או זקן ושרוי
בצער ואבל כבר כ"ב שנים על יוסף. ומבין
שבגיל ומצב כוה, יש לעשות כל מה שביכולת
למעט בצערו של יעקב. וא"כ, מדוע לא מיהר
יוסף לעלות בעצמו אל יעקב, שאזוי ה'י יעקב
רואה אותו מוקדם יותר?

ויש לומר שקיים זאת מתרצת בדברי
יוסף עצמו. דנהה בדבריו יוסף להשבטים חור
ג' פעמים ע"ז שהקב"ה שלח אותו למצרים,
עצמו שהתאבל מאד על יוסף לא שתה יין כל
אותם כ"ב הדברים פשוטות.

וזהו שליח לו יוסף יין ישן, כי כשיוסף
עצמו מציע לע יעקב לשותה יין, עד שישלח לו
יין עצמו, ועודאי יגרום זה לע יעקב עונג רב,
ויהי' אצלו מתחנה יקרה ביתור. וכ"ל.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י עמ' 158)

וע"פ הניל"ש לומר, שבזה ביאר להם מdroע
אין הוא עצמו עולה לראות את אביו, כי הוא
מצא במצרים בשליחותו של מקומ, להיות
ה"մשביך בר לכל הארץ" (מקץ מ'ב, ו) וכן אין
באפשרותו לעזוב את מצרים. וכי שיוכל
יעקב לראותו מוקדם ככל האפשר, ביקש מהם
יוסף "מהרו ועלו אל אביכי" "ומהרתם והורדרתם
את אביכי הנה".

(ע"פ לקוטי שיחות חט"ו עמ' 389 ואילך)

מה כ"כ יקר בין ישן?

ולאביו שליח כאות עשרה חמורות
נשאים מטופ מצרים
מאי מטופ מצרים, שלח לו יי' [ישן], שדעת
זקנים נוחה הימנו
פה, בג. מגילה ט, ב)

לכואורה תמהה, הרי כ"כ כשאדם שולח
מתנה לחבריו ע"מ לכבדו ולענוגו, משתדל הוא
לשלהך דבר שאין לחבריו, שאזוי יקר הדבר
אצל חבריו ויגרום לו עונג.

וא"כ יש לשאול בנדו"ד, מדוע שלח יוסף
לייעקב יין ישן דווקא, דמנין ה'י יודע שלא ה'י
לו לע יעקב בארץ נגען יין ישן?
וישabar הדברים פשוטות:

עליל, על הפסוק (מקץ מג, ה) "וישתו וישכו"
עמ"ו פירוש רשי"י "ומיום שמכרוهو לא שתו יין
... ואותו היום שתו". ואם השבטים לא שתו
יין כל אותו הזמן מפני הצער, עאכו"כ שע יעקב
עצמו שהתאבל מאד על יוסף לא שתה יין כל
אותם כ"ב הדברים פשוט צערו.

וזהו שליח לו יוסף יין ישן, כי כשיוסף
עצמו מציע לע יעקב לשותה יין, עד שישלח לו
יין עצמו, ועודאי יגרום זה לע יעקב עונג רב,
ויהי' אצלו מתחנה יקרה ביתור. וכ"ל.

לקראת שבת

בקול רם הוא היפך כוונה עמוקה ורגש פנימי
דhalb¹⁶. ונמצא, שעצם גדר הכוונה מחייבת
תפלה בלחש. ומעתה, זהו גם הטעם שהב"י ס"ל
שאל האות להגביה קולו סתם כדי שאנשי ביתו
ילמדוכו, כי הדיבור בקול רם הוא היפך גדר
התפלה, וכל ההיתר הוארך היכא דאי אפשר לו
לכוון אם לא יתפלל בקול רם, שאו, גדר התפלה
עצמה (כוונה ומוחשת הלב) מחייב הדיבור
בקול רם.

ד

עפכ"ז יבהיר שיטת הזוהר שהביאו הפוסקים בדין זה

והנה, בב"י (לטוט או"ח סק"מ אוטס' קא בבדוק הביטוי
הביא בשם הזוהר בפ' ויקהל (רב, א) שכתב "ואי
ההיא צלotta אשטען לאודונין דבר נש לית
לאזניו".

דנהה ע"פ הסוד¹⁷, לא זו בלבד שעיקר

(18) ב מג"א או"ח שם (ס"י קא סק"ג) כ' דאין ראי'
מהזוהר ויקהל, דיל"ל שכונתו "שאייש אחר לא ישמע
קוולו וכמ"ש הרמ"א ס"ק מא". וכן יש מפרשין בזוהר
פרשנותנו ועוד. אבל הרי כן פ' בזוהר – של"ה וכ'ו
שגם לא ישמע לאזניו¹⁸. וכן כתוב בפרח' לאו"ח
סק"א סק"ב). ובאמת אשכחון בספרים (של"ה ור',
ס"ע¹⁹ מספר דרך חיים). הובא בוניוצי אורות להחיד' א
זוהר דלהלן) דגס מדברי הזוהר בפרשנותנו (רי,
א) נראה דהדיין שלא ישמע קוולו בתפלה הינו

(19) כזכור בפניהם, הרי לעיל סעיף א' הובאה
דאשכחן דעתה זו גם ע"פ הנגלה (גירסת התוספתא)
ברכות וודע²⁰ שלא ישמע לאונן. אבל לא קי"ל כו
הלהבה, כמפורט בטוטש²¹ ווש"ע הרב סק"א.

(20) וכן סתירה להענין לדלפומים קוול רם מעורר
כוונה [כהובא בב"י לטוא"ח שם. ט"ז שם סק"א-ב].
ש"ע הרב שם ס"ג. וראה גם טוש"ע (וש"ע הרב) או"ח
סס"א ס"ד (ס"ה). ר"ח שער הקדושה ספט"ז – הובא
בשל"ה שער האותיות (פב, ב). וראה אה"ת וארא' ע'
כעוו ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' ו] – כי זה רק גרם לעורר
הכוונה, אבל מובן דכשהאדם מתעורר בכוונה ורגש
הלב, הרי קוול רם מבלב הכוונה. וראה של"ה שם.

(21) וראה לממן הערכה 18.
(22) והביא גם הזוהר הגנ"ל דפ' ויקהל.

בקשו ע"ד וכן שמקשים מלך בשר ודם, ולכן צ"ל בדיור דוקא, ומהו מובן שבעצם צ"ל בדיור הנשמע דוקא.¹³

ומעתה נאמר דזהו טעם הסברא שכלי האיסור דהشمעת קול בתפלה הוא רק איסור צדרי ("מקטני אמונה", "מנבאי שקר"), כי בעצם, מצד גדר התפלה צ"ל התפלה בקול הנשמע דוקא, ורק מצד החשש ד'קטני אמונה' הנשמע דוקא, ונסע רצף מצה'ר עניין התפלה נאסר צו'. ועפ"ז יש לומר שהוזה דעת הטור שמוטר להגביה' קולו בשביב שלמדו בני ביתו להתפלל, כיון שככל האיסור להגביה' קולו הוא רק איסור צדי, והותר גם בשביב טעם כזה.

יש לומר, שגם לדעת הרמב"ם שהוא דין בדיור התפלה, ס"ל שעיקר עניין התפלה הוא בבקשת צרכיו (עיין מש"כ בה"ל תפלה פ"א ה"ב, דחיווב מצוה זו שהיא שואל צרכיו צו'), ותפילה היא מצוה שבדיור, אך מ"מ ס"ל דעתם גדר התפלה מחייב דיור בלחש דוקא, והיינו לפי שתפילה היא בקשה מנת מלך המלכים הקב"ה, וצ"ל באימה וביראה, ולכן צ"ל התפלה בלחש דוקא, שאין זה מכובדו של מך לדבר לפניו בקול רם, ככלומר, הדיור בלחש מורה על האימה ופחד¹⁴ בעמדתו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

משא"כ לדעת הב"י, עיקר עניין התפלה הוא הכוונה ומחשנת הלב, עבודת שביל, וזה גם הטעם שצ"ל התפלה בלחש דוקא, כי הדיור

(10) וראה מג"א כאן סק"ב. שו"ע הרב ס"ג ס"ז.

(13) להעיר מארחות חיים הל' תפלה (אות עב): מכאן אתה למד שהתפלה צריכה קול בחזקה. בית אלקיים להמבי"ט ש' התפלה ספ"ז. ועוד. וא"מ.

(14) ראה שער הכוונות בთחולתו "מעולם לא התפלל האריז"ל" תפלו בקול רם אפילו סדר תפלה של מושב.. להורות הכוונה ואימה ויראה לפני הש"ית".

ד"ה לא – הביאו הב"י בס"י פה) "כגון החולה צו' יש לו להרהר הברכה או התפלה שנתחייב בה ואע"פ שאיןו יוצאת ידי חובתו אלא באמירה .. וה' יראה לבב ויתן לו שכיר המחשבה"¹⁰].

ג

יבאר בעומק, דהפלוגתא היא בעצם הגדרת עיקר חיווב תפלה
ובאמת י"ל דשורש פלוגתא זו בהגדרת איסור הגבהת הקול – נובעים מפלוגתא כללית יותר בהגדרת עיקר עניין התפלה.

דנה ידוע שבגדר חיווב התפלה יש ב' עניינים¹¹: א) בבקשת צרכיו, כפשטות הדבר, ב) עבודת שביל, כמו שלמדו בש"ס (תענית בתקילה וירושלמי ברכות רפ"ד)¹² מ"ל לעבדו בכל לבבכם" (עקב י"א, יג) – "אייזו היא עבודת שהיא בלב .. זו תפלה". ולפ"ז יש לומר, שהאופנים הנ"ל (סუיף ב) בגין דין השמעת קול תלויים מהו עיקר עניין התפלה:

את"ל שעיקר עניין התפלה הוא בבקשת צרכיו, הרי התפלה היא בעיקרה מצוה שבדיור, כאדם המבקש צרכיו מאת המלך, שבקשו ה"יא ע"י דברו. ולפ"ז יש מקום לומר, שדיור התפלה צ"ל דוקא בקול נשמע לאחרים, כי זה גדר הדיבור, בשביב הזולות. ד�ע"פ שהקב"ה יודע מחשבות האדם, מ"מ, מצד האדם המתפלל, צ"ל

יינה של תורה

"עגלת ערופה" – הרמז המופלא

"ירא את העגנות אשר שלח יוסף לשאת אותו, ותהי רוח יעקב אביהם" / מהי ה"צדיה לדרך" המיויחדת שבפרשנש עגלה ערופה, אשר דוקא בה עסקו יעקב יוסף ולפניהם רידית יוסף למצרים, ואשר אודותיה רמזו יוסף ליעקב בשליחת עגנות דוקא? / ומדוע הי' יוסף הראשון לודת למצרים? / פירושה הפנימי של פרשת עגלה ערופה ובויאור החלוק שבין דרגתו של יוסף הצדיק למדרגת האבות ושאר השבטים

א.

"עגלת ערופה" – לא סתם סימן

לאחר שמתואר בכתביהם איך שעלו השבטים למצרים והודיעו ליעקב אבינו אשר "עוד יוסף חי", ממשיך הכתוב (מה, כי): "ירא את העגנות אשר שלח יוסף לשאת אותו, ותהי רוח יעקב אביהם". ואיתא ע"ז במדרש (בראשית רבה פ"ז, ג. הובא גם בפירוש"י עה"פ) שעגנות אלו שלח יוסף כסימן ולהיותו בחיים, דברם לא יאמין יעקב לבשורה بشירשו, יאמרו לו השבטים שישוף מסר למור לו: "בשבע שפירותי ממך .. בפרשת עגלה ערופה הייתה עסוק". וכך שלח יוסף את העגנות, שהיא בהם משומס סימן והוכחה לכך שנשאר בחיים.

אך לא לחיו הגשמיים בלבד רמזו העגנות, כי"א גם לכך שנשאר יוסף בצדקו. דהיינו שהסימן לחיו הי' מה שוסיף זכר את הפרשה الأخيرة בתורה שלמד עם יעקב אביו כ"ב שנים לפנ"ז, הנה מודה הוכחה וסימן (נוסף לכך שחי הוא בglyphim) שיעוסף נשאר שלם בצדקותו כמו קודם הליכתו למצרים.

וכמפורש במדרש רבה עה"פ (שלах"ז) "ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי" – "רב כוחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעותו ועדין הוא עומד בצדקו הרבה ממי כו". ובפשטות נראה שכונת המדרש היא לפרש מה שאמר יעקב "רב עוד יוסף בני חי", שהוא קאי על חייו הרוחניים של יוסף הצדיק, שנשאר שלם בצדתו, נוסף לווה שנשאר בחיים.

ומסתבר לומר, שכונת המדרש היא, דזה שידע יעקב ש"עוד יוסף בני חי" גם בחיו הרוחניים הוא מזה ששלה לו עגלה, שהוכיח שלא שכח תלמודו.

ועדיין צריך לברא הטעם שהסימן לכך שיוסף הצדיק עמד שלם בצדתו הוא בפרשת עגלהعروפה דוקא. דהן אמת שמה שזכר הפרשה האחרונה שלמדו יהדי הוא סימן מובהק להיותו שלם בצדתו, אך כיון שככל מעשי האבות והשבטים הקדושים מודיעים הם בתכליית הדיקוק (ובפרט אלו המופיעים בתורתנו החק), מובן, שהטעם לכך שלמדו פרשת עגלהعروפה דוקא, הוא משומשisha בה לפרשה זו מעין "צידה לדרכך" לירידתו של יוסף לגלוות מצרים.

ואף שיעקב עצמו לא ידע שישוף hei עתיד לירד למצרים, הנה קלפי שמייה hei הדבר גלי, ומולוי" דיעקב חז (וכי"ב), ועוד מה שמספרש רשי בפרשתו וישב עה"פ (ל, י) "וישלחו מעמק חברון", דמשמעות תיבת "עמק" (אף שהברון הייתה בהר), היא "מעצה عمוקה של אותו צדיק הקבור בחברון, לקיים מה שהבטיח הקב"ה לאברהם בין הבתרים כה hei זרעך".

וזהו גם הטעם שכאשלאו יוסוף ליעקב סימן לשלהמו הרוחנית, שלח לו כסימן פרשה זו דייקא, دائ"ז רק מפני שלפעול היהיתה זו הפרשה האחרונה שלמדו בצוותא, כ"א שיש לפירושה הפנימי של פרשה זו שייכות להישארותו שלם ועומד בצדתו גם לאחרי עשרים ושתיים שנה שהי' למצרים, וכפי שית' لكمן.

ב.

לשמר שלא hei נופל בשדה

ענינה של עגלהعروפה מפורש בפשטוות הכתובים (שופטים כא, ואילך): "כ' ימצא חלל באדמה גו' נופל בשדה לא נודע מי הכהו, ויצאו ז肯יך ושפיטיך, ומדדו ג' והורידו ז肯ני העיר ההיא את העגלה גו' וכל ז肯ני העיר היא גו' ירחו צו את ידיהם גו' יענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה גו". והטעם (ע"פ פשטוטו) שעשויים ככל הדברים האלו – ראה מורה נבוכים ח"ג פ"מ, הובא ברמב"ח וכח"פ שופטים שם. וראה גם אברבנאל שם. חינוך מצהה תקל הוא – נוסף לכך שע"ז יתפרנס הדבר והיה' נקל יותר למצוא את הרוצח – הנה עי"ז שיתפרנס הדבר "ישמעו ויראו גו" (ראה לשון הכתוב פ' ראה ג, יב, פ' שופטים יי, יג, יט, כ. ועוד. וראה בעניינו – בחיה' פ' שופטים שם ("יש שפירש") ותישל למלכתה הלאפשרות לבוא למצב של "חלל בשדה".

(1) וכן משמע מדברי המפרשים, שפירשו שהטעם שלמדו פרשת העגלה הוא משומש שתוכנה שזקני העיר צריכים ללוות את היוצא מן העיר, וזה hei הלויו שליווה יעקב את יוסף ("וישלחו מעמק חברון" – וישב לו, יד).

ד תפלה בלחש מצד עצם גדר התפלה, ובדין זה גופא יש לומר בב' אופנים: א) שהדין הוא מצד גדר דיבור דתפלה, דצ"ל תפלה בלחש, ב) דהוא דין בכוונות התפלה, דעתן גוף התפלה שהיא עבודה שבלב"צ' לתפלה בלחש דוקא.

ומעתה יש לומר שא' אופנים הנ"ל מודגשים בחילוקי הירסאות בהלימוד מתפלת חנה. דלפי הירסה שלפנינו "מכאן שאסור להגביה" קולו בתפלתו", הלימוד הוא (כפשות הלשון) לאיסור להגביה' קול, שהוא אסור צדי; לගירסת הרשב"א והרא"ש "מכאן למתפלל" שלא ישמעו קולו בתפלתו, ה"ז נוגע לגוף עניין התפלה, אבל בשיקות להדיבור דתפלה, דאנו הדיבור צ' שלא ישמעו קולו; ואילו לגירסת הריב"ף "צורך שתהא תפלו בלחש", שכטב בלשון חובי, ה"ז לפי שתפלת לחש הוא מעצם החפツה לתפלה עבודה שבלב.

ויש לומר, דבזה פליגי גם הרמב"ם והשו"ע. דהנה הרמב"ם כאן כתוב "לא יגבי קולו בתפלתו ולא יתפלל בלבד בלבו בלבד אלא מתחן הדברם בשפטיו ומשמעו לאזני בלחש והוא מטהר את אזניו בשפטיו ולא ישמע קולו אלא שהתפללה בלבד. אם כן hei חולה או שאינו יכול לכזין את לבו עד שישמע קולו הרי זה מותר", ובשו"ע כאן כתוב המחבר "ולא יתפלל בלבד בלבד אלא מתחן חיים בשם פסיקתא אם אין אתה יכול התפלל על מטהר אם אין אתה יכול ואתה אнос מחולין שמעו קולו ואם אין יכול לכזין בלחש מותר להגביה' קולו כו".

והנה אף שבכללות לשון השו"ע הוא כלשונו הרמב"ם, מ"מ יש שינוי עיקרי בסדר הדברים, דברם"ם מתחnil "לא יגבי קולו בתפלתו"

(9) ולהעיר שהב"י בדק הבית שם כתוב ש"דראי לחוש" לדברי הוחר והתוספה שלא ישמע לאזני. ובב' שם סקמ"א כתוב "ואפשר דכל שאיןו משמע לאזנו לא קרי ל' (זוהר ויקלה) דבר" (ולפ"ז תפלה לא בעי דבר). ואכ"מ.

(8) בראש (וטר) ליתא תיבה זו.

ב

יבאר חילוקי הגירושות בסוגין גבי דין לא ישמע קולו וכן פלגותות הפסקים – ע"פ חקירה בגדר דין זה אם הוא דין צדי או מצד עצם גדר התפילה, האם הוא מצד דין דבר או מצד מהות התפילה

ונראה לבאר דפלוגתא יסודית יש כאן. בהקדם, דמקרה דין זה דלא ישמע קולו נלמד בש"ס ברכות (לא, א) מ"ש בחנה – (כנ"ל) "וקולה לא ישמע" – "יכול ישמע קולו בתפלתו כבר מופרש על ידי חנה שנאמר ווקלה לא ישמע", ולהלן שם בסוגין "כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דין... ווקלה לא ישמע מכאן שאסור להגביה" קולו בתפלתו. ומצינו בזה כמה גירסאות. דבגמ' לפניו, הגירושה היא מזה במקורה דילפין מני" בני בית" – (כנ"ל) "וקולה לא ישמע מכאן שאסור להגביה" קולו בתפלתו. ובхи"ר הרשbab'a על אמר' הגי" מכאן למתפלל שלא ישמע קולו בתפלתו" (ברכות כד, ב. הובא בטור שם), הא איתמר עללה (שם) ועוד"ז הוא ברא"ש (ברכות פ"ה ס"ח) וטור או"ח שם (בב"י שם: וכן פירשו הר' יונה (ברכות שם ד"ה אבל) והרא"ש בפרק מי שמו (ס"מ)).

ונראה בזה, דהנה בגדר השמעת קול בתפילה יש בכלל ב' דין, דין איסור השמעת קול בתפלתו [נע"ד מ"ש בברייתא דלעיל בברכות כד, ב. והובא בטור כאן], "המשמע קול בתפלתו הרוי זה מקטני אמונה", "המגביה" קול בתפלתו הרוי זה מנביאי השקך", ודין מצוה

מגביה⁵ קולו בתפלתו כבר פריש בחנה (ש"א, יג) וקולה⁶ לא ישמע".

והנה, אף שלכו"ע אסור להשמיע קולו לאחרים, איתא בירושלמי (שם) "רבי יונה כד הי מצל' בכניסתה הוה מצל' בלחשוה וכד הוה מצל' גו ביתי' הוה מצל' בקהל עד דילפון בני ביתא צלותי' מניי". ובטור (שם) למד מירושלמי זה, ד"אמ משמע קולו.. שילמדו ממנה בני ביתו מותר", ומפרשימים בזה מהר"י אבוחב – הובא בב"י – כאן, דלהטור הא "דילפין מני" בני בית" – שהוא ה' עושה לתכלית זה, ופירוש עד כלשון כד"י "שילמדו אנשי ביתו התפללה", אבל בב"י כאן מפרש "שהי" מגביה" קולו עד שהי" נ麝 מזה במקורה דילפין מני" בני בית" א"ג דתניא המגביה" קולו בתפלתו הרוי זה מנביאי השקך (ברכות כד, ב. הובא בטור שם), הא איתמר עללה (שם) אדם אינו יכול לכזין בלחש מותר כו". ומסיים בב"י שם: וכן פירשו הר' יונה (ברכות שם ד"ה אבל) והרא"ש בפרק מי שמו (ס"מ).

ונמצא, שיש פלוגתא בטעם ההיתר להשמע קול לאחרים, לדעת הטור מותר להגביה" קולו אףלו רק כדי שילמדו אנשי ביתו להתפלל, משא"כ לדעת הב"י ההיתר הוא רק כאשר ע"י וזה יש להבין מה שקדום ירידתו של יוסף הצדיק למצרים למד עם יעקב אבינו פרשה זו לעגלת ערופה שתוכנה הוא הצורך לחזק וליתן כוחות למי שיצא מואהלי יעקב לשדה, שהי' בוה משום חיזוק עצם ונתינת כח מיוחדות ליוסף שיווכל לעמוד בצדתו ובדבקותו בהשיותם בירידתו מצרים.

(3) בירושלמי לפניו "וחנה היא מדברת על לה'", אלא שלහלן שם מביא הלימוד כבפניהם.

(4) וראה ב"י שם לפניו, גם הרשב"א ריש פרק ה' ברכות (לא, א) מפרש כן בירושלמי ולפי גרסת המרדכי כו' שגורס כי היכי דילפין מני' הדבר מבואר בדברי רבינו (הטור).

ויש ליתן ביאור בדרך הפנימיות בענין פרשה זו:

הפסוק (ואתנן ד, ד) "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום מלמדנו אשר החיים האמיתית של כל איש מישראל היא מהוועת עובד את הש"ת ודבק בו. ומובן א"ב, אדם המנותק (רח"ל) מקור חיותוזה הקב"ה, נחסר אצלו בחיות ויכול לבודא לידי מצב שיקרא "חלל".

והגורם לכך שיקול איש מישראל לבוא למעמד מצב של "חלל" המנותק מקור חיותו, הוא לפיו שהוא "נופל בשדה". דמקומו של כל איש מישראל הוא אלה של תורה ויהדות, ובשעה שיוציא האדם מאוהלי יעקב" והוא בדרכו לשדה, מוקומו של עשו הרשע שהי" איש שדה, או ייתכן שעשו הרשע יתנצל לו להפלו ברשתו, לנתקו ח"ז מקור חיותו היא הדיקות בה, עד שיבוא למצב של "חלל .. נופל בשדה" (וגם אם עדין לא נפל חלל לגמרי, הרי עכ"פ נחלהש אצלו החיות – דביבות בהשיות).

וע"ז היא הוראת התורה בפרשת עגלת ערופה, שהאחריות מוטלת על זקני ושותפי העיר לעשות כל התלוים בהם מנת לשלו עניין זה, לתקן הדבר ולגרום שלא יבואו ח"ז למצב של "חלל .. נופל בשדה".

וכמודגש גם מכך שזקני העיר מכרייזים ידינו לא שפכו את הדם הזה, וכפרש"י עה"פ – "לא ראיונו וופטרנוו בלא מזונות ובלא לוי". שפירושה של הכרזה זו היא, שתפקידם וחובתם של זקני העדה לדאוג לכל אדם שיוציא מהלה של תורה לשדה, ולהספיק לו צידה בדרך בכדי שיוכל גם בהיותו בשדה כשהוא מתעסק בענייני חולין להמשיך לעבוד את הש"ת ולדבוק בו.

וה"צדיה" היא שיתנו לו מזון ולבושים, והיינו, שיחזקוו בתורה ובמצוות. דתורתה נקראת מזון, כמ"ש "ויתורתך בתוך מעי" (תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה). וראה גם חגייה יד, ועוד), והמצוות נחשבים ללבושים, כדתיאتا בתנא דבי" אל' רבה (פ"כ), והוא גם בוגע לתורה עה"פ (ישע' נח, ז) "כיב תראה ערום וכיסיתו" – "אם ראת אדם שאין בו דברי תורה הכניסו לביתך ולמדחו ק"ש ותפילה כי וזרזו במצוות כו" שאין לך ערום בישראל אלא מי שאין בו תורה ומצוות".

וע"ז שיחזקוו ויעורו והמצוות בתורה ומצוות (מזון ולבושים) תה' לו הגנה ושמירה גם בהיותו בשדה לא ייפול ח"ז, ולא תחולש אצלו הדיקות התמידית בה' אלוקי ישראל.

ובזה יש להבין מה שקדום ירידתו של יוסף הצדיק למצרים למד עם יעקב אבינו פרשה זו לעגלת ערופה שתוכנה הוא הצורך לחזק וליתן כוחות למי שיצא מואהלי יעקב לשדה, שהי' בוה משום חיזוק עצם ונתינת כח מיוחדות ליוסף שיווכל לעמוד בצדתו ובדבקותו בהשיותם בירידתו מצרים.

וזה גם הטעם לכך שגם שגム לאחרי כ"ב שנה, כשרצה יוסף הצדיק לשלו יעקב סימן לכך שנשאר שלם בדיקותו בהשיות גם בהיותו שנים ארוכות בארץ מצרים, שלח להזכיר ליעקב את פרשת שולם בדיקותו בהשיות גם בהיותו שנים ארוכות בארץ מצרים, שלח להזכיר ליעקב את פרשת

5) בירושלמי ברכות רפ"ד – "מכאן שלא יגביה" אדם את קולו", ולא בלשון "אסור".

6) וכ"ה בעין יעקב ברכות שם.

7) וכ"ה בכמה ב"י, הובא בדק"ס לברכות שם.

שיכול לעמוד בצדクトנו. וזה גורם לתוספת חיות (רווחנית) אצל יעקב אבינו – "וְתַחַי רוח יַעֲקֹב אָבִיכֶם", שכמボואר שחיותו של יעקב אבינו תלוי בחיהם של בניו, וככאמור הגمرا (תענית ה, ב) "מה זרוו בחיים אף הוא בחיים".²

ג.

תכלית הדבקות בה' – למדרות הנהגת מצרים

והנה, הטעם ש יוסף הצדיק ה' הראשון מכל השבטים שירד למצרים, הוא משומש שבירידתו פעל יוסף שכשיבואו כל אחד לאחר מכן למצרים יכולו להישמר ולהשתאר בדבוקות מוחלטת בהשי'ת גם בירידתם מצרים מה.

ולהבין זה יש להזכיר הביאור הידוע במאמרי חסידות³ על החלוק שבין דרגתו של יוסף הצדיק למדרגת האבות ושאר השבטים.

דמברואר בזה, שהטעם לכך שהיו האבות והשבטים רועי צאן, זה מפני שההתעסקות בכך אין בה טירדא גדולה, ררועי צאן נמצאים במצב של התבודדות מענייני העולם, וזה נתן להם את האפשרות להישאר תמיד בדבוקות בהשי'ת מבלתי שטרdot העולם יפריעו אותם בעובותם.

ונתייחד בזה יוסף הצדיק, שדרך אחרית היתה עמו, שדרגת קדושתו הייתה גדולה כ'כ', שוגם בהיותו עסוק בענייני העולם, הון בבית פוטיפר שהפקידו "על ביתו וכל אשר לו נתן בנ' ידו", ועד"ז בבית הסוחר שנתן בידו "את כל האסירים... ואת כל אשר עושם שם הוא ה' עוזה", וכ'שלאחר מכון, כשנענשה משנה למילך וניהל את כל ענייני מצרים ("על פיך ישך כל עמי... ובcludיך לא ירים איש את ידו גו") – הנה כל הטרdot העצומות האלו בהתעסקותו בענייני העולם לא בלבלו ולא הטרידו – והוא ה' דבק בהשי'ת בתכלית הדבקות.

ובזה יובן הטעם ש יוסף ה' הראשון מבני ישראל שירד מצרים, כי על ידי עובותם למצרים, שעלה אף שהתעסק בהנהגת ארץ מצרים נשאר שלם בדבוקותה בה, נתן את הכוחות לכל בני ישראל שיוכלו להחזיק מעמד גם בהיותם בגלות בארץ לא להם, ארץ מצרים.

שענין זה מתבטא بما שאמר להם יוסף לשבטים – "למחי' שלחני אלוקים לפניכם... וישלחני אלוקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ", שהכוונה בזה היא שירידתו של יוסף למצרים הייתה שליחות מהקב"ה בצדדי שיה' כה ביד בני ישראל לחיות חיים רווחניים של דבוקות בה' גם בהיותם בגלות.

(2) ועיין בזוהר ויחי רטו, ובביבאורי הזוהר לאדמור' האמצעי ז"ע (כז, סע"ב), ולzechameh tzek (ס"ע רנה) ועוד – אשר זה ה' בעיקר על ידי יוסף הצדיק.

(3) ראה בזה מאמרי אדמור' הוזק הקצרים עמ' יט; מאמרי אדמור' הוזק תקס'ה ח"א ע' קצב ואילך. תורה חיים (לכ"ק אדמור' האמצעי נ"ע) פ' וחיה עמ' קב, באילך; ספר המאמרים תרע"ז (לכ"ק אדמור' מורהesh' ב' נ"ע) מאמר ד"ה ולוא זכר, ספר המאמרים תפ"ח (לכ"ק אדמור' מורהesh' נ"ע) מאמר ד"ה ולא זכר. ועוד.

חידושי סוגיות

בדין דלא ישמעי קולו בתפלה

יה庫ר בהגדרת הדין אם הוא איסור צדי או מעצם חיוב התפלה, וגם את"ל שהוא מעצם החיוב – אם הוא מצד דין דיבור או מצד מהות התפלה שצ"ל בכונה / עפ"ז יבוא פלוגות הפסוקים בהר דין, וכן שניינו הగירסאות בין המפרשין בלשון דין זה בש"ס / יוסיף לתלות בפלוגתא יסודית בהגדרת עיקר חיוב תפלה / יבא עפ"ז שיטת הזוהר בפרשנותו בהאי דין

יהא משמעי לאזני² כבר פירש בחנה וקולה לא ישמע, ומיהו בגמרא דידן (ברכות לא, א) אינו כמעט אלא השמעת קולו דמשמעו שימושי��ולו לאחרים אבל לאזני יכול להשמע וכמי איתא בהדייה בירושלמי (ברכות ר'פ"ד) יכול יהא

(2) בתוספתא לפניו ליתא תיבזה זו. ובבבאיור הגר"א לשׂו"ע א"ח שם ס' קא (ד"ה ומשמעי) כ' שט"ס בתוספתא (שמובאה בטור). אבל הרוי כן הביא מtosפתא (וכמ"ש בגרא"א שם) בח' הרשב"א ברכות שם (לא, א. והו途ק בע"י שם) וטור (כבפניהם). אגור ה' ברכות סקמ"ז. וכן הובא מtosפתא גם במלאת שלהמה לברכות (פ"ב מ"ג). וכ' בתוספתא צוקראמנדל (ע"פ כת"י ערדפורט). וגם במאירי ברכות שם (לא, א) הביא כן, אלא שמשים "מ" מברירות שלנו אין גורסין בה לאזני".

1) עיין עוד בעניין שיטה זו – בסוף דברנו.

פנינים

דורש ואגדה

ומעתה, מכיוון ש"כל מה דעביד רחמנא לטוב עביד" (ברכות ס,ב), ו"אין דבר רע יוד מלמעלה" (בראשית רכה פנ"א, ג. וראה תניא - אגדת הקורש סי' יא), א"כ, אף אם נראה שהחבירו הוזק לו, מ"מ מכיוון ש"מאת ה' הייתה זאת לוי" ברור שבממשיו אלו גרים לו חבירו דבר טוב ומועל. ועל הטובה הזאת שగרים לו חבירו במעשיו בשליחותו של מקום, יש לגמול ב"טבותה".
זו השינוי נקרא 'חיב' מבואר זה באגדת הקורש שם בארכיה, שהוא מצד רוע בחירותו. וא"מ.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 247 העירה 48)

גם היזק גורם לדברים טובים

ועתה לא אתם שלחתם אותו הנה כי האלקים
(כח,ט)

איתא בספר התניא (פי"ב): כ"שעולה לו מהלב למוח איזו טינה ושנאה ח"ז או איזו קנאה או כעס או קפidea ודומיהן" על חבירו, על האדם להסירן ממווחו, ויש לו "לעשות ההפק ממש, להחנגן עם חבירו במדת חסד" ו"לסבול ממנו עד קצה האחרון ולא לכעוס ח"ז, וגם שלא לשלם לו כפלו ח"ז, אלא אדרבה לגמול לחיבים טובות, כמו"ש בזוהר למוד מוסף עם אחיו".

ולכאורה תמורה הדבר, דאף שאפשר להבין שעיל האדם להעביד על מודתו ולא לשלם לחבריו כפועל ר"ל, אך מודיע לעליו "לגמול לחיבים טובות", הרי השני החיב עשה לו רעה, ומדווע עליו לשלם לו על כך בטובה? ויש לבאר הדברים ע"פ מה שכח שם שדרכו זה יש "ללמוד מוסף עם אחיו".

דנהנה אצל יוסף הצדיק, אף שהאחים חשבתם עלי רעה" מ"מ יראו כולם ש"אלקים" חשבה לטובה למען עשה כיום הזה, להחיה עם רב" (לשון הכתוב וחווינגן). ונמצא, דה גם שמתחליה הי' נראה שהאחים היזקו ל'יוסף ח"ז, הנה לבסוף נתרבורה האמת שפעולתם גורמה לדבר טוב. ומכיון שהם אלו שגרמו לטובתו של יוסף, לכן שילם להם יוסף על מעשיהם, וגם להם טובות.

ומזה יש ללמוד בנדור"ד, כי הן הדרבים, ובמבואר בספר התניא (אגاثה הקדוש סי' כה) דכ"שبن אדם שהוא בעל בחריה מקללו או מכחו או מזיק ממוונו" על האדם לדעת ש"על הנזק כבר נגור מן השמים והרבה שלוחים למקום" ו"מאת ה' הייתה זאת לוי".

שמעאל דוחה רק כפי המוכרכה

מהרו ועלו אל אבי, ומהרתם
והוරתם את אבי הנה
(פה,ט. שם, י)

על הפסוק (וישב לו, לד) "ויתאבל על בנו ימים רבים" פירוש רשי"י "כ"ב שנה כי' כנגד כ"ב שנה של קיים יעקב כבוד אב ואם" (ע"פ מגילה י, א).
ועפ"ז יש לבאר תביעת יוסף למהר ביותר בהעלי" אל יעקב והורדתו למצרים. דמכיון שידע שזמן העונש בא לסתומו, לא רצתה שיתארך העונש ויתעכב אפילו לרגע אחד.

ומכאן למדנו, שאפי' כאשר מוכרכות להתנהג עם השני במדת הגבורה ולהעניש ח"ז – "שמעאל דוחה", יש להיזהר ביותר לא להשתמש במידה זו יתר מכפי הצורך וההכרה. וברגע שהՃאי והעונש אינה מוכרכות, יש להפסיקה בנסיבות, ולהתנהג עם השני רק במידת החסד והקירוב – "ימין מקרבת".
(ע"פ לקוטי שיחות חט"ו עמ' 390)

לקראת שבת

[ועין במקורי הדברים ביאור ארוך בעניין זה. ומוסיף לבאר שם באופן נפלא, אשר בעבודתו של יוסף במצרים היו ב' עניינים. העניין הראשון הוא היחסאות בדבריות בה' על אף הניסיונות שברארץ מצרים, שבזה אף שיוסף הוא "פתח את הצינור" ונתן את הכוחות לבני ישראל, אך לאחר מכן את הכוחות היו השבטים (ובניהם אחרים) שייכים לויה מצד עצמו.

אך עוד דרך אחרת הייתה עמו [נוסף לעמידה בצדקות], ש"הוא השליט על הארץ", שיוסף בירך את ארץ מצרים והחדיר במצרים אמונה בה', ועד שהכਰיהם למול את עצם. שעוניין זה הוא רק בכוחו של יוסף הצדיק עצמו, כמודגש בפירוש החסידות על הפסוק "יוסף ה' ליבן אחר", שתפקידו של יוסף הוא לא רק לשמור על גבולות הקדושה, כ"א להוסיפ", ולעשות מי שווא בבחינת "אחר" שהיה בבחינת "בן".

וע"ז קרא עליו יעקב אבינו "רב עוד יוסף בני חי", שכMOVEDASH במדרש (הנול ס"א) שאמור יעקב יוסף ה' צדיק יותר ממנו, כי עניין זה הוא ה' החידוש של דרגת יוסף מצ"ע, עיין שם ותמצא טוב. ואכ"מ להאריך בזזה].

